

sas abeunt sententias : quibus omiffis ꝛdeo cum D. Schamb. evinam ce-
dat Domi-
nium dire-
ctum
de feud. tit. 32. distinguendo utrùm Dominium illud dire-
 ctum fuerit allodiale, an verò feudale, illo casu Dominium
 directum consolidatur cum dominio utili *2. f. 6. & 26. §. 5.*
Verf. Domino. item. *2. f. 47.* sive feudum fuerit novum,
 sive antiquum. Hoc casu agnatis Vasalli delinquentis per
 investituram ad feudum vocatis, vel his deficientibus Domi-
 no superiori applicatur. Dissentit Thomafius *in dissert. de*
felonia Domini §. 7. & seqq. & quamvis citatos textus in du-
 bium vocare nequeat, attamen eos in germanià nunquam
 fuisse receptos in *§. 16.* ex Schiltero *in Cod. Jur. Alem. feud.*
in Com. ad cap. 69. ostendit, sed quia J.C. Germaniæ com-
 muniter ac sine contradictione textus feudales in *lib. 1. & 2.*
usque ad tit. 58. allegare solent, vix est credibile, dictos
 textus in germanià non fuisse receptos.

ARTICULUS XX.

De Judicio & Processu feudali.

SUMMARI A.

1. *Transitio.* 2. *Actiones nomine feudi competentes varia sunt.* 3. *Quanam actiones Vasallo nomine feudi constituendi dentur.* 4. *Nomine feudi constituti datur actio realis & personalis.* 5. *Publiciana datur Vasallo contra Dominum.* 6. *Actio confessoria & negatoria etiam Vasallo competunt.* 7. *Utrùm Vasallus possit agere petitione hereditatis.* 8. *An Interdictis uti possit.* 9. *Officium judicis nobile implorare potest.* 10. *Domino contra Vasallum pariter actio realis & personalis competit.* 11. *Contra tertium non datur Domino actio personalis.* 12. *Contra Vasallum non habet actionem realem, nisi feudum sit ipso jure commissum.* 13. *Quatenus contra tertium actio realis*

Domino detur. 14. Interdicta Domino competunt. 15. Actio præjudicialis directæ Domino denegatur. 16. & 17. Quando & quibus actionibus descendentes experiri possint. 18. Quando agnatis actio concedatur. 19. Coram quo iudice causæ feudales agitari debeant. 20. Quando Dominus directus sit iudex competens. 21. Imperator in causis capitaneorum pares curia non adhibet. 22. Fæmina in feudalibus iudex esse potest. 23. Item rusticus. 24. & 25. Quando Pares Curia iudices agant. 26. Pares Curia regulariter omnes judicant. 27. Solus Dominus non potest eligere pares ad judicandum. 28. Pares Curia à partibus electi non præstant novum juramentum. 29. Quisnam in causis subfeudorum iudex sit. 30. In iudicem etiam eligi potest ille, qui non perpetuò manet Vasallus. 31. Quandoque ordinarius loci cognoscit. 32. Quisnam sit iudex, si de possessione litigetur. 33. Quisnam jure feudali Alemannico sit iudex competens. 34. Differentia inter jus feudale longobardicum & Alemannicum quoad numerum parium. 35. Queritur, quis hodiè de controversiis feudorum Imperii cognoscat. 36. & 37. Ampliationes quedam de reservatâ Imperatori jurisdictione. 38. An Imperator exclusis Imperii Statibus possit cognoscere de feudis Imperii Regalibus. 39. Ortâ inter Imperatorem & Vasallum Imperii lite Status Imperii cognoscunt. 40. Vicarii Imperii etiam de feudis Imperii cognoscere possunt. 41. Resolvuntur objectiones. 42. In subfeudis Imperii vel Dominus subinfeudans vel subvasalli iudices agunt. 43. Judicium Austregarum non habet locum in feudalibus. 44. Quomodo in causis feudalibus sit procedendum. 45. Quoad citationem differt jus feudale à jure communi. 46. Item in modo procedendi in contumaci-

am. 47. An juramentum calumnia in causis feudalibus sit praestandum. 48. Reconventio in causis feudalibus locum habet. 49. 50. & 51. Enumerantur quaedam specialia in materia probationis. 52. An adhuc hodie obtineant. 53. Actore non probante Reus absolvitur. 54. Juramenta in causis feudalibus praestari solita praestabantur olim cum 12 Sacramentalibus. 55. Si partes ulterioribus probationibus renuntiant iudex fert sententiam. 56. Quid in illa ferenda sit observandum. 57. 58. & 59. Declaratur quid in appellatione sit observandum. 60. Quomodo executio fiat in feudalibus. 61. Quisnam exequatur sententiam feudalem. 62. In feudis Imperii executio fit à Ducibus Circulorum. 63. Dominus condemnatus gaudet beneficio competentiae, non etiam Vassallus

I.

CUm de feudis non minùs ac aliis rebus frequentes oriuntur controversiae, superest, ut cognito, quid unicuique ratione juris feudalis tribuendum sit, quâ ratione quisque suum consequi possit, dispiciamus: ad cuius faciliorem intellectum *primò*. de proditis in hunc finem actionibus, *secundò*. de iudice competente, & *tertiò* demùm de ipso ordine, & modo in causis feudalibus procedendi tractabimus.

Transitio.

2. Actiones nomine feudi Domino & Vassallo competentes pro diversitate casuum variae sunt, aliae enim ipsis competunt nomine feudi constituendi, aliae nomine feudi jam constituti.

*Actiones
variae compe-
tent.*

3. Nominè feudi constituendi datur Vassallo contra Dominum actio personalis ex contractu illo oriunda, per quem Dominus ad feudum constituendum se obligavit, ut si per stipulationem feudum sit promissum, datur actio ex stipulatu, si per venditionem, actio empti, & sic de reliquis contractibus nominatis; si per contractum innominatum facta sit illa promissio, actionem praescriptis verbis intentare pote-

*Actiones
nominè feu-
di constitu-
endae compe-
tent.*

poterit, si nudo tantum pacto conditionem ex moribus dat Stryek. *E. F. F. cap. 24. q. 5. Vultej. lib. 2. cap. 1. num. 11.* alii conditionem ex lege tribuunt, quâ de re supra egimus, estque actio ratione feudi competens bonæ fidei, rei persecutoria, & perpetua. Si verò ex ultimâ voluntate v. g. ex legato feudum debeatur, legatario non competit actio vindicatoria, sed actio personalis ex testamento adversus hæredem ad complendam investituram, per quam modò jus reale in ipsum legatarium transfertur, quod in alios ipso jure à morte testatoris transit.

Actiones feudi constituti nomine competentes.

4. De feudo jam actualiter constituto tam reales quàm personales actiones Vasallo competunt; Personales ex contractu per quem Dominus Vasallo aliquid præstandum promisit, Reales videlicet utilis rei vindicatio, quâ experiri potest adversus quemcunque possessorem aut detentorem *2. f. 8. vers. Rei autem.* etiam contra ipsum Dominum, si ille feudum injustè detineat *arg. L. 1. §. 1. ff. si ag. vectig. pet. Vultej. lib. 2. cap. 1. n. 13. vers. quod autem Clarus §. feudum q. 89.*

Datur contra Dominum actio publiciana.

5. Publicianâ quoque actione in casu posito contra Dominum agere potest Vasallus, cum possessio Ejus respectu Dominii utilis sit vitiosa.

Nec obstat *§. 4. Inst. de Act.* in quo publicianam contra Dominum dari negatur; loquitur enim ille *§. de bonæ fidei possessore*, qui causam suam non habet à vero domino, Vasallus econtra ab ipso Domino causam habet. *Hunn. cap. ult.*

Confessoria & Negatoria etiam Vasallo competunt.

p. 397. 6. Non minùs ad servitutem feudo debitam asserendam, vel ab alio in feudo denegandam actio realis Vasallo competit, confessoria scilicet & negatoria *2. f. 8. vers. Rei autem.*

An petitione hæreditatis agere possit.

7. An autem Vasallus petitione hæreditatis ratione feudi experiri valeat, quæritur? quod possit, si feudum sit hæreditarium, & alter pro hærede vel possessore possideat, extra controversiam est, cum tale feudum habeatur pro re hæreditariâ. De feudo ex pacto & providentiâ dubitatur, & respon-

respondetur hoc in petitionem hæreditatis non venire, quia appellatione hæreditatis nullatenus continetur, sed ei opponitur 2. f. 51. §. si contentio. Mynsing. Cent. 3. observ. 67. n. 2. Gail. lib. 2. obs. 154. n. 10. & seqq.

8. Non petitorio iudicio duntaxat, sed etiam possessorio, sive interdictis vasallus jus suum tueri potest, quod de interdicto adipiscendæ, & retinendæ possessionis non videtur esse dubium, sicut & de interdicto recuperandæ possessionis in casu, quo vasallus ab aliquo tertio de possessione est dejectus, si verò à Domino possessione suâ fuerit privatus, potius actio in factum erit instituenda, nisi vis armata à Domino illata sit. Stryck. E. F. f. cap. 24. q. 21. Struv. synt. F. f. cap. 11. aph. 3. n. 1. Zaf. part. 7. n. 49. quo sensu intelligendus est n. 33. Art. 19.

Interdicta etiam vasallo dantur.

9. Denique & officium iudicis nobile implorare potest, si fortè à Domino nimis gravetur servitiis, aut aliàs in possessione turbetur. Rosenth. cap. 12. concl. 12. n. 26. Curt. jun. part. 7. n. 39. Vultej. lib. 2. cap. 1. n. 16.

Potest quoque implorare officium iudicis nobile.

10. Domino æquè contra Vasallum, quàm Vasallo contra Dominum tam personales, quàm reales actiones dantur: & personales quidem ad implendum id, ad quod ex speciali conventionione Vasallus se obligavit, veluti si per stipulationem certa promiserit servitia, Dominus ea vel actione ex stipulatu, vel ob concurrentem contractum innominatum do ut facias, actione præscriptis verbis exigere, vel, si malit, conditione causâ datâ causâ non secutâ ad repetendum feudum agere potest 1. f. 21. quod si ex speciali curiæ consuetudine, vel ex feudali jure aliquid præstare teneatur, conditio ex lege seu moribus locum habet.

Domino contra vasallum competunt actiones reales & personales.

11. Adversus tertium Dominus actione personali agere non potest, cum non nisi contra eum, qui nobis ex contractu, vel delicto obligatus est, dari solet. §. 1. Inst. de Act. L. 25. in pr. ff. de obl. & Act.

Personali non potest agere contra tertium.

12. Sicut autem Dominus contra tertium actionem personalem intentare nequit, ita eidem contra vasallum non datur actio realis, nisi feudum fuerit ipso jure commissum, hoc enim

Nec realis contra vasallum, nisi feudum fuerit.

*vit ipso jure
commissum.*

enim casu dominium statim redit ad dominum solâ feudi possessione penes vasallum remanente, ad quam consequendam rei vindicatio ipsi conceditur; in reliquis casibus, quibus non nisi mediante sententiâ privatoriâ feudum committitur, cum per eam modò dominium vasallo auferatur, non actione reali, sed personali, conditione nimirum causâ datâ causâ non secutâ, vel conditione ex lege ad Dominium unâ cum possessione sibi restituendum agere potest. Vultej. *lib. 2. cap. 1. n. 19.* Struv. *3. F. f. cap. 16. aph. 2. n. 4.*

*Actio realis Domino
contra tertium datur.*

13. Datur tamen Domino actio realis, seu directa rei vindicatio contra quemvis possessorem extraneum, si vasallus agere aut nolit, aut non possit; Nam si in vindicatione rei feudalis Dominus & vasallus concurrant, vasalli causa potior est. Rosenth. *cap. 12. concl. 12. n. 3.* Vultej. *lib. 2. cap. 1. n. 14.* Stryck. *E. F. f. cap. 24. q. 6. & 7.*

*Interdictis
Dominus
experiri potest
contra quemcunque.*

14. Interdicta quoque Domino competere expeditum est, si à vasallo, vel à quocunque alio in quasi possessione Domini turbetur, utili Interdicto uti possidetis contra turbantem se tueri poterit: similiter si vasallus in verâ suâ possessione inquietetur, & agere nolit, vel non possit, Domino utili hoc Interdicto succurritur. Vultej. *lib. 2. cap. 1. n. 22.* si verò planè possessione suâ civili spoliatus fuerit, datur ei utile Interdictum unde vi, nec non remedium ex *Canone redintegranda caus. 3. q. 1.* vel etiam remedium utile ex *L. ult. Cod. de acquir. vel amitt. possess.* Thyllius in *Not. ad E. F. f. Stryck. cap. 24. q. 13.*

*Præjudicialis
directa
non datur
Domino
contra vasallum.*

15. Præjudicialem actionem Domino contra vasallum, qui se talem esse negat, nonnulli denegant, quod de directâ verum est, quia in personam vasalli nullum jus habet, utilem tamen ipsi competere veriùs videtur *arg. liberti.* Ludwell. *Synop. F. f. cap. ult. p. 522.* Stryck. *E. F. f. cap. 24. q. 15.*

*Filiæ datur
remedium
ex L. fin. C.
de Edict. D.
Hadri. toll.*

16. Descendentibus & agnatis quandoque de feudo, & ad feudum actiones competunt, itâ filiæ datur remedium *L. fin. Cod. de Edict. D. Hadri. toll.* vi cujus, incidente inter ipsam & agnatum super re feudali controversiâ, in possessionem

nem rei controversæ est immittenda, quia & fœminæ multis in casibus feudorum capaces sunt, ideòque non in possessorio, sed demùm in petitorio iudicio discutiendum, ad quem bona controversa pertineant: nisi manifestò constaret, bona illa feudalia ejus qualitatis esse, ut à fœminis possideri nequeant; hoc siquidem casu neutiquam in possessionem immittenda foret. *Vultej. lib. 1. cap. 9. n. 59. & 60.* Idem dicendum quando frater cum sorore in apprehendendâ possessione feudi à patre relictî concurrat.

17. Atque ex hoc sequitur, quod multo magis in possessione adeptâ manuteneri debeat, & si possessione suâ spoliatur, interdictò recuperandæ possessionis eam recuperare possit. *Curt. jun. Cons. 41. n. 10.*

Filii in possessione tuenda.

18. Agnatis actio datur, si, ut modò insinuatum est, Vassallo sine hærede masculino defuncto, probationes in promptu habeant, feudum relictum à fœminâ possideri non posse: similiter feudo cum consensu Domini alienato datur ipsis vel actio revocatoria ex jure *πρωτομυσσεως*, vel ex jure devolutæ successionis, de quibus plura videri possunt apud *Vultej. lib. 1. cap. 11. n. 79. usquè ad n. 110.* Plures actiones pro qualitate casuum ratione feudi tam Domino, quàm Vassallo competere certum est, quibus speciatim enumerandis, cum per omnia ferè juri Civili convenient, ac prolixo satis calamo à Rosenthalio *cap. 12. concl. 11. & seq.* nec non ab aliis annotatæ reperiantur, studio supersedemus, & hoc unicùm adhuc superaddimus, quod sicut in civilibus, ita etiam in feudalibus causis quandoque ordinariè, quandoque summariè procedatur. Summariè processus instituitur, quandò de viduarum, vel filiarum dote, dotalitio, aut vitalitio litigatur; omnes enim causæ dotis, alimentorum, viduarum, & pupillorum summariè tractari debent. Martini in comm. *ad rubr. ord. proc. Sax. n. 62. 72. 73. 106.* quibus præmissis

Quando agnatis actio datur

Causæ feudales quandoque summariè tractantur.

19. Ad Articuli hujus membrum secundum, coram quo iudice nimirum actiones illæ proponi debeant, progredimur: ubi varia benè secernenda sunt. 1. quid obtinuerit de jure

Quisnam sit iudex competens causarum feudalium.

antiquo longobardico & germanico. 2. quid hodiè in feudis Imperii immediatis & mediatis obtineat, quæ differentia necessariò faciendâ, quia hodiernus processus feudalis à longobardico multùm differt, nec à feudis Imperii immediatis ad mediata à statibus Imperii dependentia argumentari semper licet: quam rem fusè tractat Henric. Rosenth. *in tract. & Synopsi. totius Jur. feud. cap. 12. in 20. conclusionibus.*

Dominus
directus
quando ju-
dex compe-
tens.

20. Jure longobardico Judex causarum feudalium est quandoque Dominus directus, quandoque Pares Curia. Dominus directus est Judex competens, quoties inter ipsos convasallos certò tales de feudo controversia movetur 2. f. 55. §. 2. *in fine.* Nec distinguendum qualis sit Dominus, quia in causa feudali etiam Vasallus Clericus coram Domino laico conveniri potest *Cap. novit. 13. de Jud. & cap. 6. & 7. de foro compet. Rosenth. cap. 12. concl. 1. n. 10. vide supra tit. 4. n. 16.*

Imperator
in causis
Capitane-
orum solus
cognoscit.

21. Imperator quoque tanquam Dominus directus in causis feudalibus Capitaneorum, h. e. principiorum Statuum Imperii Pares Curia in judicio feudali adhibere non tenetur, quod tamen facere debent Status de jure longobardico, si in causis Vasallorum cognoscant 1. f. 18. Struv. S. F. F. *cap. 16. aph. 5. n. 1. Vultej. lib. 2. cap. 2. n. 8.*

Fœmina
in causis
feudalibus
potest esse
judex

22. Fœmina quoque Dominium directum habens in causâ feudali cognoscere potest, quamvis enim mulier à munere judicandi regulariter repellatur *L. 12. §. 2. ff. de Jud.* hoc tamen perpetuam exceptionem habet, quando talem acquirit dignitatem, cui annexa est jurisdictio. Struv. S. F. F. *cap. 5. aph. 3. n. 1. Schrad. part. 10. Sect. 1. n. 6.* similiter fœmina potest esse judex in causâ suorum subditorum si in feudo fœmineo succedat, & in tali feudo judicia Ober- oder Unter-Bericht reperiantur, potestque, si ipsa non intelligat, judicium per alium gerere.

Etiam ru-
sticus.

23. Etiam rusticus judex feudalis esse potest. Rosenth. *l. cit. n. 6. & 7.* si nempe Vasallos habeat, qui ab ipso feudum recognoscant. Coccej. *in disp. de eo, quod justum est circa rusticos in materiâ feudali cap. 2. §. 6. in fine.* quamvis

vis enim rusticus servitiis militaribus non indigeat, capax tamen erit feudi, & jurisdictionis feudalis, cum hæc servitia non ad substantialia, sed naturalia tantum feudi, quæ abesse possunt, pertineant.

24. Pares Curia sunt judices, quoties Dominum inter & Vasallum controversia feudalis oritur, utpotè si Dominus Vasallum commissæ feloniam arguat, quam Vasallus commissam esse negat, vel si Dominus feudum masculinum esse contendat, quod Vasallus foemininum esse asserit. 2. f. 16. & 39. §. si inter Dominum & Vasallum & 2. f. 55. §. 2. in fin. ratio est, quia nemo est iudex in propria causa.

Pares Curia judices sunt, si lis sit inter Dominum & Vasallum.

25. Non minus officio iudicis funguntur, quando contentio inter duos Vasallos orta Dominum per consequentiam concernit, ut apertè habetur 2. f. 46. cujus verba: quodam sine filio decedente, alius credens beneficium, quod ipse tenebat, apertum Domino esse, ab eo investitus est ejus beneficii nomine, econtra apparent agnati, qui feudum sibi vendicant quasi paternum, est igitur questum, an apud curiam Domini, vel iudicem sit hæc questio terminanda? & responsum scio, quia ad Dominum quodammodo causa spectare videtur, ad quem investitus habebit regressum de evictione, ut coram paribus finiatur curtis. Quod ob textum generalitatem etiam de Domino non recognoscere superiorem asserendum. Iter. de feud. Imper. cap. 25. §. 17. Vultej. lib. 2. cap. 2. n. 24. neque, ut Modestinus Pistor. Vol. 1. Conf. 59. q. 2. n. 45. aliique ex antiquioribus J.C. volunt, attendenda est qualitas Parium, cum Pares etiam inferioris conditionis, quam sunt ipsi litigantes, cognoscendi potestatem habeant. Mynsing. Cent. 4. obs. 89. n. 3. Curt. Jun. part. 7. n. 34. modò sint Pares Curia ejusdem 2. f. 16. & fidelitatem Domino juraverint. 2. f. 55. §. 2. in fine. excluduntur proinde illi, qui sub aliâ Curia sunt, nisi in eadem Curia tot Pares non reperirentur, quibus formari posset iudicium feudale. Modest. Pist. l. c. n. 46. inspicienda tamen consuetudo cujuscunque Curia.

Item si lis inter duos Vasallos orta Dominum indirectè concernat.

Et si Dominus non recognoscat Superiorem.

Aut Pares inferioris conditionis sint.

26. Si plures sint ejusdem Curia Pares omnes judicabunt, Pares Curia omnes

judicant, nisi litigantibus aliud placuerit.

bunt, nisi litigantes aliquos ex illis eligere maluerint; in quibus eligendis si dissenserint, permittitur prius Domino quot & quos voluerit nominare, secundum quem numerum à Domino comprobatum Vasallus pariter ex reliquis, quoscunque velit, eligere potest. 2. f. 16. quod si Dominus eligat, Vasallus verò electionem subterfugere quærat, in ipsius poenam soli à Domino electi controversiam diriment. Rosenth. cap. 12. concl. 8. n. 9. & seq. Mynsing. Cent. 4. obs. 89. n. 5. & 10. Struv. S. F. F. cap. 16. aph. 6. n. 3. idem dicendum si Dominus electionem subterfugiat.

Solus Dominus nequit eligere Pares.

27. Ut autem solus Dominus eligat, vix est ut admitti possit, tum quia textus feudales expressè electionem tam Vasallo, quam Domino tribuunt, tum etiam quia pessimè exempli est, eum judicem dari, quem altera pars nominatim petiit L. 47. ff. de jud. Rosenth. cap. 12. concl. 20. Zaf. part. 11. n. 12. cum seqq. Gail. lib. 2. obs. 34. pacto tamen investituræ inserto caveri posse, ut solus Dominus vel etiam Vasallus eligat, expeditum est. arg. L. 1. §. 6. ff. Depositum & L. 23. ff. de R. J.

Pares curiae iudices electi non præstant novum juramentum.

28. An verò Pares Curiaë ritè electi novo juramento, quod secundum jus judicare velint, adstringi debeant, quæri solet? & respondetur N. sed sub præstito fidelitatis juramento hoc promittunt. Per textum 2. f. 55. §. 2. in fine ubi tantum fit mentio de Paribus Curiaë sub debito fidelitatis, non sub debito rectè judicandi, conjuratis. Mynsing. Cent. 4. observ. 89. n. 6. & 9. Vultej. lib. 2. cap. 2. n. 29. Stryck. E. F. f. cap. 25. q. 8. per verba igitur sub debito fidelitatis conjuratos. 2. f. 55. expressa, non denotatur quasi Pares novum teneantur præstare juramentum, sed quod tantum de præstito juramento moneantur.

Subvasallorum lites coram reliquis subvasallis vel Domino subinfeudante finire debent.

29. Quod si Vasallus alios de feudo suo subinfeudaverit, hisque inter ipsum & subvasallum orta fuerit, coram reliquis subvasallis causa agitari & terminari debet, quia illi sunt ejusdem Curiaë Pares: sic etiam incidente inter ipsos subvasallos controversiâ, subinfeudans tanquam Dominus Curiaë hujus inferioris cognoscit. Rosenth. cap. 12. concl. 7. n. 19. Be-sold. thes. pract. voc. Mann; Gericht.

30. Illud quoque notandum, quod & ii, qui tantum feuda emptitia cum pacto de retrovendendo, vel pignorantia, aliâque similia possident, in iudices eligi possunt; quia sufficit eos tempore litis pendentis Domini Vasallos esse. Pariter & Vasallus de commissâ feloniam accusatus, nondum tamen per sententiam condemnatus, rectè eligitur. Schrad. *part. 10. Sect. 7. n. 156.* quomodo autem Pares Curia constituantur, & de modo procedendi vide Ludovici *Einleitung zum Lehen* & *Process cap. 1. §. 18. & seqq.*

Quo tempore litis pendentis vasalli sunt in iudices eligi possunt.

31. Nonnunquam etiam ad ordinarium loci cognitio causarum feudalium pertinet, quando nimirum vel causa non est perfectè feudalis, vel iudex feudalis ex rationabili causâ ut suspectus reculatur, vel iudicium feudale planè deficit, fortè ob defectum Parium. *arg. 2. f. 16. in verb. si tamen pares habeat.*

Quando iudex ordinarius de feudis cognoscat.

32. Quæritur, quis iudex sit, quando lis est, cuiam interim possessio decernenda, donec res in petitorio ratione proprietatis finiatur? R. iudicem esse Dominum directum excluso iudice ordinario, quia causa possessorii est causa feudalis, multumque interest Domini scire, ad quem interim possessio feudi spectet. Contrarium tamen in praxi receptum esse testatur Rosenth. *cap. 12. concl. 12. n. 70.* Vultej. *lib. 2. cap. 2. n. 45.* nostram verò opinionem quotidie praticari, testis est V. Sande. *in consuetud. feud. Geldriae tr. 3. cap. 1. §. 2. n. 12.* plures casus, quibus in controversiis feudalibus iurisdicatio iudicis ordinarii fundata est, recenset Thyll. *in not. ad E. F. f. Stryckii cap. 25. q. 10.* Rosenth. *cap. 12. concl. 4.* Ludovici *l. c. §. 20. & 21.*

Si super possessione disceptetur Dominus directus iudex est.

33. Jure feudali alemannico æquè ac jure longobardico iudex competens causarum feudalium nonnunquam est ipse Dominus directus, quando nimirum inter ipsos convasallos controvertitur, nonnunquam Pares Curia, quando controversia feudalis Dominum inter & Vasallum oritur, vel inter convasallos orta Dominum quodammodo respicit, eò quòd in propriâ causâ sententiæ ferendæ potestas nemini committatur *L. unic. Cod. ne quis in sua causâ iudicet.* Vicarium tamen,

Quidam jure feudali alemannico in dirimendis controversiis feudalibus obtineat.

men, qui sui loco iudicio feudali præsit, & germanicè ein Lehen-Richter / Lehen-Probst / oder Staabhalter dicitur, vel ex ipsis Paribus Curia, vel non contradicentibus litigantibus quemcunque alium constituere potest. *jus feud. alem. cap. 120.* ubi tamen hoc observandum, daß von dem Lehen-Herrn diesem Lehen-Richter / und denen übrigen Lehen-Leuten / was diese Sach betrifft / ihre sonst geleistete Lehen-Pflicht in so weit erlassen / daß sie nicht wider die Acten nothwendig vor dem Lehen-Herrn sprechen müssen; dann sonst wären sie dem Gerechtigkeit verdächtig. Schilter. *ad cap. 116. jur. feud. alem. §. 3.* ubi etiam *in cap. 120. §. 5. & 6.* sententias à tali Vicario & aliis Vasallis prolatas recenset. Si Dominus Vicarium non designet, sed solis Curia Paribus cognitionem causæ committere velit, ipsi Pares aliquem inter se eligunt, qui vota reliquorum colligit, & quasi caput collegii est. De quo *jur. alem. vide Schilter. in Comm. jur. feud. alem. cap. 116. §. 3.* quamvis autem feudistæ sentiant, quod de jure feud. longob. Vasallus invitus non teneatur iudicem agere, de jure tamen feudali alemannico res aliter se habet, ita ut Vasallus etiam invitus iudex esse debeat. Schilter. *l. c. cap. 20. §. 1.* Sächsisch: Lehen-Recht / *cap. 65.* ibi: Wann der Herr seinen Mann also theidinget / er mag wohl seinen Mannen (die da gegenwärtig sind) mit Urtheil gebieten / daß sie zu seinen Lehen-Recht kommen; welcher dann der nicht kömpt / den findet man dem Herrn wethafftig mit urtheilen / es benehme ihn dann ehehafte Noth / daß er nicht kommen möge. Reinhard. *different. jur. civ. & sax. p. 3. different. 13.*

Differentia
juris feud.
longob. &
Alemann.
quoad nu-
merum Pa-
rium.

34. Quoad numerum Parium nonnihil recedit jus feudale alemannicum à jure longobardico, utpotè quo (si litigantibus omnes ejusdem Curia Pares ad causæ cognitionem admittere displicuerit) in arbitrio eorum est, quos & quot ex illis velint eligere, ut *suprà n. 26.* dictum: econtra jure feudali alemannico *cap. 18.* ad minimum Pares 12. inter quos ipse Vicarius computatur, requiruntur; quos si Dominus in Curia suâ non valeat numerare, Dominum superiorem, à quo Dominium suum recognoscit, ut deficientem Parium numerum

merum ex suæ Curia Paribus suppleat, requirere debet: sin autem Dominium suum sit allodiale, causa coram Domino territoriali, vel etiam ordinario loci, modò aliàs sit iudex competens, ventilanda est. Jus feud. alem. cap. 28. vid. Ludovici cap. 1. §. 29. & seqq.

35. Cùm autem praxis hodierna à jure longobardico, nec non jure feudali alemannico quoad competentiam fori, præcipuè quandò de feudis Imperii controvertitur, ut plurimum aliena sit, videamus quisnam hodie ortà de feudo Imperii lite sit iudex competens: ubi conformiter juri longobardico distinguendum, utrùm inter ipsos Imperii Vasallos, an verò inter Imperatorem & Imperii Vasallum de feudo controversia moveatur: priore casu subdistinguendum, an feudum, de quo disceptatur, sit Regale, vel non Regale. Si inter ipsos Imperii Vasallos de feudo Regali lis oriatur Imperatori exclusà Camerâ Imperiali jus dicendi facultas competit. Ut patet ex ipsâ Ordinat. Cam. part. 2. tit. 7. §. ob auch. Gail. lib. 1. obs. 29. n. 8. Schwed. in *introduc. in jus publ. part. spec. sect. 1. cap. 9. §. 18.* Schrad. part. 10. sect. 2. n. 66. si de feudo non Regali contentio sit, Camera æquè ac Judicium Imperiale Aulicum cognoscere potest. Gail. d. l. Sixtin. de Regal. lib. 1. cap. 8. n. 16. & seq. Ludovici cap. 1. §. 32. & seqq.

36. Quod de reservatâ Imperatori in feudis Regalibus jurisdictione dictum, ampliatur 1. ut nequidem per compromissum cognitio in ejusmodi causis Camerae deferri possit, quia juxtâ d. §. Ord. Cam. est de reservatis Imperatoris, quæ nulli alii communicari possunt, nam aliàs faciliè partium compromisso eludi posset hoc Imperatoris reservatum. Itter. de feud. Imp. cap. 25. §. 5. Schwed. d. l. §. 10. Covarr. pract. quæst. cap. 14. n. 1. 2dò procedit, etiamsi tantùm de possessione feudi contentio sit, præterquàm enim quod jure communi prohibitum, ne contentia causæ dividatur L. nulli Cod. de jud. ipsa legis ratio non minùs obtinet in possessione, quàm petitorio; siquidem eodem periculo de possessione, quo de proprietate inter potentiores litigatur. Schwed.

d. l.

Quisnam hodie de controversiis feudorum Imperii cognoscat.

De feudis regalibus cognoscit Imperator exclusà Camera.

Nequidem per compromissum cognitio Camerae potest deferri.

Licet de possessione tantum controversia sit.

d. l. §. 16. Lymn. in jur. publ. lib. 2. cap. 9. n. 81. & seq. contrarium sentit Reinking. de Regim. sacul. & Eccles. lib. 10. class. 4. cap. 19. qui Cameram Imperialem tam de possessorio ordinario, quàm summariissimo feudorum Imperii Regalium cognoscere posse autumat, & Blum. in process. Cam. tit. 41. n. 4. & 5. qui Camerae cognitionem tam in ordinario, quàm summariissimo tribuit, sed ambo solidè refutantur à Jac. Frider. Ludovici Einleitung zum Lehen, Process, cap. 1. §. 39. & seqq.

Idem dicendum, quando lis est de parte feudi.

37. Nec quicquam interest, de toto, an de parte tantùm feudi quæstio sit, quia quidquid juris est in toto quoad totum, illud quoque est in parte quoad partem, maximè quando eadem ratio, quæ in toto, etiam militat in ejus parte; Imperatoris quippè non minùs interest feuda regalia non dismembrari, quam in alium transferri. Schwed. *d. l. §. 15. Gerdes. eleg. tract. de mand. advocat. cap. 16. §. 9. Dissentit Blumius. l. c. tit. 41. §. 6. motus Ord. Cam. p. 2. tit. 4. per vocem gånsglich / sed ꝛ. per particulam gånsglich non intelligi totum feudum, sed tota jactura in jure feudi. Idem obtinet in incorporatâ feudo Regali ditione alioquin allodiali, quia per incorporationem mutat naturam allodii, & pars feudi efficitur, ac proindè tanquàm accessorium sequitur naturam sui principalis. Ludovici *l. c. §. 37. Contrarium tuetur Itter. de feud. Imp. cap. 15. §. 6. sed sine fundamento.**

Vel ditione feudoRegali incorporatâ.

Q. An Imperator solus exclusis Imperii Statibus de feudis Regalibus possit cognoscere.

38. Verùm utrùm solus Imperator exclusis Imperii Statibus in causis feudorum regalium cognoscere, sententiàmque ferre possit, ancipiti pugnâ inter se decertant haud exiguæ famæ DDres. Pffeffinger *in not. ad Vitr. Inst. jur. publ. lib. 3. tit. 2. §. 62. verb. an absque &c.* hanc quæstionem tanti momenti esse dicit, ut ea nequidem in exitu belli 30 annorum plenè decidi potuerit; Soli Imperatori hanc potestatem adjudicant Stammeler. *de reserv. Imp. concl. 14. Carpz. de lege Reg. Germ. cap. 9. sect. 12. n. 27. & plures alii: ad probandam autem suam opinionem adducunt primò supra cit. Ord. Cam. in quâ Imperator sibi soli ejusmodi cognitionem reservâsse legitur. Secundo Instrum. pac. Art. 5. §. quoad proces-*

processum ss. qui habet : liberumque sit sua Majestati in causis majoribus & unde tumultus in Imperio timeri possent, insu er etiam quorundam utriusque Religionis Electorum & Principum sententias , & vota requirere. Tertio. textum apertum lib. 1. f. tit. 18. cujus verba : si contentio fuerit de beneficio inter Capitaneos , coram Imperatore definiri debet. confirm. quarto Variis etiam recentioribus præjudiciis ; sic Mathias Imperator in causa Lüneburg contra Braunschweig / das Herzogthum Grubenhagen betreffend / solus sententiam definitivam protulit ; Idem Mathias Imperator Anno 1613. petitionem Hassiaco-Casselani de Principibus judicio Assesso-ribus dandis in Comitibus Ratisbonensibus rejecit , eique litis contestationem sub præjudicio injunxit , quam litem Anno 1623. FERDINANDUS II. solus decidit : plura præjudicia refert Reinking. de Reg. Sac. & Eccles. lib. 1. class. 4 cap. 19. n. 28. & seqq. Econtrà Principum Imperii consilium in decidendis his controversiis adhibendum esse contendunt Lymnæ. de jur. publ. lib. 2. cap. 9. n. 32. & seqq. Struv. S. F. F. cap. 16. aph 5. n. 3. Thomas. in not. ad Monzamban. cap. 5. §. 15. & alii , quorum sententiæ suffulciendæ exemplum Sigismundi Imperatoris adduci solet , qui non tantum varias inter Imperii status contentiones judicio Statuum terminavit , sed etiam controversiam inter Henricum Lawenburgicum & Fridericum Marchionem Misniæ Electoratum Saxonie concernentem ad suam & illustrium Archi-Principum S. R. I. pertinere notionem , nec aliter , nisi Parium Curie arbitrio , expediri posse , aliquoties contestatus fuit ; ut refert Hypolit. à lapide part. 1. de Rat. stat. germ. cap. 10. Sect. 2. 3. & 4. Confirm. hæc sententia per Instrum. pac. Art. 8. §. gaudeant. vi cujus Imperator in negotiis totum Imperium concernentibus Principum Imperii consilio uti debet , at cognitionem de feudis Regalibus esse negotium totum Imperium concernens , vel indè apparet , quod Principes non soli Imperatori , sed toti Imperio fidelitatem jurent , Imperique Vasalli dicantur ; huic accedunt Capitulationes Cæsareæ , Capit. FERDINANDI III. art. 40. LEOPOLDI art. 39.

JOSEPHI *art. 38.* & CAROLI VI. nunc gloriosissimè regnantis *art. 20.* Neque dicas *ex d. art. 20.* sequi etiam Cameram Imperialem de feudis Regalibus cognitionem habere. ibi und darüber wir entweder an dem Reichs Hof Rath / oder unserem und des Reichs Cammer Gericht pro administratione justitiæ angeruffen und imploriret werden. *re. enim in cit. art. 20.* non tantùm discursum moveri de Electoribus, Principibus & Statibus, qui propriè feuda Regalia possident, sed etiam de aliis, qui feuda Regalia non habent, respectu Statuum feuda Regalia possidentium tantùm cognoscit judicium Imperiale Aulicum, respectu aliorum implorari potest Imperator vel in judicio Imperiali Aulico, vel Camerâ Imperiali. Argumentis primæ sententiæ satisfacit Ludovici *d. l. §. 43. cum seqq.* ubi posteriorem sententiam variis argumentis stabilire conatur.

Orta inter Imperatorem et Imperii Vasallum lite Status Imp. judices sunt.

39. Ex his inferunt Statibus Imperii cognitionem causæ competere, si Imperatorem inter & Imperii Vasallum lis oriatur; si enim quâ Imperator cum Vasallo Imperii litiget, præter generalem juris feudalis constitutionem speculum *Suev. cap. 23.* Paribus Curia cognitionem adscribit, cui accedit constitutio Friderici Imperatoris *de pace Constantia §. sententia vers. & si qua controversia.* ubi Fridericus Imp. judicio Parium in controversia feudali se subjicit: si verò consideretur quâ Archi-Dux Austria Status Imperii est, de quorum controversiis Status quoque cognoscere modò ostensum fuit.

Vicarii Imperii possunt cognoscere de feudis Regalibus adhibitis Statibus Imp.

40. Sed quid de Vicariis Imperii dicendum? Eos de minoribus Imperii feudis judicare posse, nemo facilè in dubium revocabit, de Regalibus tamen complures judicandi potestatem Vicariis negant, inter quos eminent Struv. *S. F. F. cap. 16. aph. §. n. 4.* Vitriar. *Instit. Jur. publ. lib. 3. tit. 7. §. 9.* Math. Stephani *de jurisdic. lib. 2. p. 1. cap. §. n. 50.* Arum. *ad. Aur. Bull. disc. 3. concl. 40.* Verùm cum omnimoda jurisdictio in ipsa A. B. Vicariis Imp. concedatur, & insuper juxta communem regulam omnia à Vicariis fieri possunt, quæ ab Imperatore, nisi disertè prohibita reperiantur, de

de his quoque adhibitis tamen Curia Paribus Eos cognoscere posse arbitramur.

41. Obj. 1. A. B. *cap. 5. §. 1.* ubi investitura in feudis Regalibus Imperatori & Regi Romanorum reservata, ergo & cognitio de his feudis a diversis ad diversa non fieri bonam illationem. *Resolvitur A. B. cap. 5. §. 1.*

Obj. 2. *Ord. Regim. de Anno 1521. §. 6. & Ord. cam. part. 2. tit. 7.* ubi causae Principatum, Ducatum, vel comitatum concernentes Imperatori sunt reservatae. textus hos loqui de Imperatore vivo, Eumque opponunt Regimento, quod olim erat, & judicio Camerae Imperialis, quod adhuc dum est; nos autem loquimur in casu Imperatoris mortui, ubi Vicarii sicut ipse Imperator, judicio Camerali opponuntur. Vide *Lymn. de jur. publ. lib. 3. Cap. 12. n. 52.* Pffing. *in not. ad Vittr. l. c. Schwed. introduct. in jus publ. part. Spec. Sect. 1. cap. 9. §. 17.* Itter. *de feud. Imp. cap. 25. §. 19.* Ludov. *d. cap. 1. §. 51. & seq.* *Respondetur ad Ord. Regim. de Ao. 1521. & Ord. Cam. part. 2. tit. 7.*

42. Illud etiam quæri solet, ad quem cognitio in causis subfeudorum Imperii pertineat? & R. ut supra n. 29. ad Dominum subinfeudantem, per cujus sententiam si pars se gravatam putet, ad summa Imperii judicia tanquam judicem superiorem appellare potest. Ludewig. *disp. de primo foro subfeudorum Imperii.* Ludov. *cit. cap. 1. §. 55. & seqq.* ubi varia exempla allegat præcipuè wegen dem Reichs: Aßter: Lehen der Graffschafft Nierberg. *De subfeudis Imp. Dominus subinfeudans judicat.*

43. Quæritur, an etiam Austregæ in causis feudalibus possint esse judices? de feudis Regalibus negativa est certa, cum juxta dicta de iis nequidem Camera cognoscere possit, de non Regalibus nullus quidem textus Austregis cognitionem de feudis prohibens reperitur, quia tamen causæ feudales nonnihil privilegiatae sunt, & coram quocunque iudice ventilari nequeunt, hinc etiam feuda non Regalia ad Austregas trahi communiter negatur *Gail. lib. 1. obs. 1. n. 54. & seqq.* Itter. *de feud. Imp. cap. 25. §. 21.* Rhetius *Inst. Jur. publ. lib. 4. tit. 2.* Pffing. *ad Vittr. cap. 4. tit. 5. §. 13. lit. a.* Schubart *de Austreg. cap. 5. n. 110.* nihilominus in causâ *Judicium Austregarum non habet locum in feudibus.*

feudali def Guts Gungendorff commissio Austregalis Electori Moguntino quâ Episcopo Bambergensi fuit delata, & ab hac Austregali commissione sententia pro Reverendissimo & Cellissimo Principe & Episcopo Herbipolensi contra nobiles de Stibar 17. Junii 1719. promulgata & in judicio Appellat. Camer. Imper. 17. Jul. 1722. confirmata: allegat tamen exemplum in causâ deren von Münster A. 1697. ventilatâ Ludov. cap. 1. §. 84. ubi licem inter Dominum directum & Pares Curiaë agitatam fuisse docet. Quid obtineat in Episcopatu Bambergensi, Idem docet §. 83. quid in Moguntino, Trevirensi, & Coloniensi & aliis idem §. 87. & seqq.

Modus procedendi in causis feudalibus idem est, qui in civilibus.

44. Reliquum nunc est, ut de tertio articuli hujus membro, quo ordine scilicet & modo causæ feudales agitari & finiri debeant dispiciamus: Cum autem specialis procedendi modus jure feudali præscriptus non sit, idem omnino, qui in causis civilibus, observandus est, nisi singulare quid vel consuetudine feudorum generali, vel speciali aliqujus curiaë dispositum reperiatur. 2. f. 1. *vers. strenuus.* quemadmodum igitur jure civili regulariter omnis causa est ordinaria, & plenam cognitionem requirit, ita etiam in plerisque causis feudalibus solenni juris ordine servato proceditur; ac proinde offerendus est ab actore libellus petitionem ejus causamque petendi continens, quam si judex viderit esse justam, citationem rei conventi decernit, hæc enim omnium judiciorum basis est, & fundamentum, ejusque omissio ponit subsecutorum nullitatem *Clement. pastoralis. de re judic.*

Ratione citationis inter jus civile & feudale est differentia, quæ tamen in praxi non observatur.

45. Est autem inter hæc duo jura ratione citationis differentia, nam jure civili reus etiam unâ citatione peremptoria citari potest *L. 53. §. 1. ff. de re judic.* jure verò feudali præcisè trina septem vel decem dierum spatium distincta requiritur *2. f. 22. & 24. §. 1.* quæ differentia hodiè non obtinet, sed eadem ratio citandi, quæ in civilibus, observatur, in quibus terminus citationis est arbitrarius. Illud etiam speciale esse quidam contendunt, quod Vasallus Dominum sine veniâ in jus vocare nequeat, at sublato pristino in jus vocandi

candi modo, ipsa veniæ impetratio quoque in usu esse desit,
& dum ad libellum citatio decernitur, venia concessa cense-
tur. Horn. *jurisprud. feud. cap. 25. §. 17.* Brunnem. *ad L. 13.*
ff. de in jus vocando n. 2. Ludov. *cap. 5. per tot.*

46. Contingit autem sæpius, quod Reus citatus in judi-
cio non compareat, ad cujus contumaciam coërcendam sin-
gulare quid constitutum legitur 2. f. 22. nimirum quod, si Va-
fallus legitimè citatus non compareat, Dominus in possessio-
nem feudi mittatur, ità tamen, ut Vasallo intra annum com-
parenti restituatur possessio, si verò Dominus contumax fue-
rit, quod tunc Vasallo liceat Dominum coram giudice supe-
riore convenire, & si Dominus ei justitiam facere noluerit,
eum deprædare. Sed & hæc specialitas cessat, idémque mo-
dus in contumaciam procedendi in causis feudalibus, qui in
civilibus, locum habet, in quibus Reo neque ad tertiam ci-
tationem veniente lis pro negativè contestatà acceptatur, ac
in causa principali servato juris ordine proceditur. *Recess.*
Imp. de Ao. 1654. §. würde hierauf 36. Gail. *lib. 1. obs. 59.*
60. & 80. Ludov. *cap. 6. per tot.*

*Modus
procedendi
in contuma-
ciam jure
feudali
alius est
quam jure
civilis.*

*Qui tamen
hodie non
amplius ob-
tinet.*

47. Quodsi verò Actor & Reus se in judicio sistant, fieri
debet litis contestatio, de quâ tractat. Ludov. *Einleitung*
zum 2ten Proceß cap. 9. per tot. quia est pars substantialis
judicii ordinarii, sine quâ sententia ferri non potest. *cap. un.*
de lit. contest. ne tamen lites temerè suscipiantur, jure com-
muni introductum est juramentum calumniæ §. 1. *Inst. de*
pæn. tem. litig. quod an etiam in causis feudalibus præstan-
dum sit, quaritur? & R. sub distinctione: vel enim causa
vertitur inter Dominum & Vasallum, vel inter ipsos con-
vasallos, priore casu nec Vasallus à Domino, nec Dominus
à Vasallo illud exigere potest 2. f. 33. §. 1. etiamsi Vasallus
Domino fidelitatem nondum juraverit, tùm quod *cit. text.*
indistinctè loquatur, tùm quod ratio remissionis juramenti in-
ductiva non sit juramentum semel præstitum, sed mutua fi-
des, & reverentia, quam etiam sine juramento Dominus &
Vasallus sibi invicem debent, quod reverentiæ & fidei vincu-
lum cùm in casu posteriori non subsit, juramentum calumniæ

*An jura-
mentum ca-
lumniæ
partes sibi
invicem
possint de-
ferre.*

exactum necessariò præstandum est *arg. 2. f. 1. si tamen judex ob certas circumstantias ex officio hoc juramentum partibus deferre vellet, uti alias potest. cap. 2. §. fin. de juram. calumnia. in 6. nihil videmus, quod obstet. Ludov. l. cit. cap. 12. §. 4.*

Reconventio in causis feudalibus locum habet.

48. Aliquandò etiam Rei ante vel etiam post litis contestationem actorem vicissim alià actione conveniunt, quæ reconventio etiam in judicio feudali admittitur, modò causa reconventionis pariter sit feudalis, aut causæ conventionis ita annexa, ut separari commodè non possit, si enim sit diversa & non feudalis, locum non habet reconventio, quia judici limitatam jurisdictionem habenti extra limites eam extendere non licet. Rosenth. *cap. 12. concl. 5. n. 34. Mynsing. Cent. 4. obs. 90. Schambog. de feud. tit. 37. n. 3. & 4. an in causis feudalibus jurisdictio possit prorogari, consule Ludov. cap. 2. §. 29. & de Compromisso §. 31. de transactione §. 40.*

Actori incumbit probatio.

In probatione per testes jure feudali speciale quid constitutum est.

49. Lite contestatâ ut in omnibus aliis, ita & in causis feudalibus, actor intentionem suam probare debet *L. 2. ff. de probat.* plerumque autem fieri solet probatio vel per testes, vel per instrumenta, in probatione per testes hoc speciale est, quod ad novam investituram feudi probandam non recipiantur alii testes, nisi Pares Curix *1. f. 10. & 11. & 2. f. 32.* nec sufficit istos testes probationis tempore Pares Curix esse, sed tempore investituræ illos Pares fuisse requiritur *2. f. 2.* quamvis econtrâ sufficiat illos tempore investituræ Pares fuisse licet dicendi testimonii tempore Pares esse desierint *2. f. 19.* sed cum necessitas non habeat legem, in casu, quo Dominus investituræ tempore Pares non habuit, etiam extranei admittuntur *2. f. 2. in pr. & §. 1. vers. si autem investitura item 2. f. 33. in pr. vers. quod autem dictum est.* Idem est, si Pares tempore investituræ absentes fuerint *1. f. 26.*

Dictum fuit ad probandam investituram novam, nam ad docendam antiquæ investituræ renovationem extranei quoque, præter fœminas, sunt testes habiles *2. f. 32. in fin.*

50. Non tantum in qualitate sed & in numero testium discrepat à jure communi jus feudalitium, dum text. 2. f. 57. ad probandam Vasalli feloniam quinque testes summæ, atque integræ opinionis requirit, cum jure communi in quibuslibet causis arduis duo sufficiant Ludov. cap. 10. per tot.

Jure feuda-
li ad pro-
bandum de-
lictum quin-
que testes re-
quiruntur.

51. Etiam probationi litterariæ sua est specialitas, quamvis enim aliàs instrumenta maximè publica plenam fidem faciunt, instrumentum tamen super novâ feudi investiturâ factum non aliter valet, quam si à duobus Curia Paribus subscriptum sit. 2. f. 2. & 32. Ludov. cap. 11. per tot.

Instrumentum inve-
stituræ
debet duo-
bus testibus
esse sub-
scriptum.

52. Dicta hucusque de testium numero & qualitate, item de requisita ad valorem instrumenti subscriptione Parium hodiè abrogata, & ad similitudinem juris communis redacta sunt, ita ut tam ad delictum Vasalli, quam ad investituram feudi probandam duo testes omni exceptione majores sufficiant, nec ad valorem litterarum investituræ subscriptio Parium necessaria sit. Struv. Synt. F. F. cap. 16. aph. 14. & 15 Stryck. E. F. F. cap. 12. q. 16.

Hodie adin-
stat juris
communis
duo testes
sufficiunt.

53. Actore non probante etiam in causis feudalibus Reus absolvitur, licet nihil præstiterit, nam etsi in variis juris feudalis textibus de præstando priùs juramento mentio fiat, ex his tamen minimè evinci poterit, regulam illam juris communis in causis feudalibus non obtinere, cum tantum de Reo præsumptionibus gravato loquantur, ut luculenter apparet ex textu 2. f. 33. in verb. & cum alicui datur, ita demum datur, si aliquid pro eo sit, quod judicem moveat. ubi nihil est quod faciat pro aliquo eorum præter possessionem solam, tunc secundum quod judici melius visum fuerit, aut possidenti dabitur Sacramentum: aut actore nihil probante, qui convenitur, etiamsi nihil præstiterit Reus, tamen absolvitur, vel obtinet.

Actore non
probante
Reus absol-
vitur.

54. Præstabatur autem hoc juramentum sæpiùs cum 12 Sacramentalibus, seu compurgatoribus, qui similiter jurabant se credere, id verum esse, quod litigator juravit, inter quos, si jurandum esset Vasallo, sex ex ipsius agnatis esse debe-

Sacramen-
tales in usu
esse desie-
runt.

debe-

debebant, Dominus verò vel agnatos, vel Vasallos, vel etiam meros extraneos adhibere poterat. 2. f. 33. *vers. & cum datur.* quoniam verò assumptio illa sacramentalium multiplicibus exposita erat perjuriis, in desuetudinem abiit, & non nisi in crimine fractæ pacis publicæ locum habet. Ord. Cam. part. 2. tit. 10. Gail. de pace publ. lib. 2. cap. 7. Ludov. cap. 12. per tot.

Si partes
ulterioribus
probationi-
bus renun-
tiant, iudex
ferre debet
sententiam.

55. Postquam ab ipsis partibus vel expressè vel tacitè ulterioribus probationibus renuntiatum est, iudex ad ipsius causæ cognitionem procedere, eamque per sententiam definitivam decidere debet, hanc si ferant Pares Curix, vocatur laudum Parium, vel laudamentum 1. f. 21. & 22. V. *San-*
cimus.

Quid in
sententia
ferenda ju-
dex obser-
vare debeat.

56. In ferendâ hâc sententiâ ante omnia inspiciendus est tenor litterarum investituræ 2. f. 12. & 2. f. 18. si plures & diversæ de eodem feudo investituræ fuerint prolatae, antiquiori standum; nam cum investituræ illæ posteriores tantum sint priorum confirmationes, mutatio per errorem facta præsumitur. Schrad. part. 5. cap. 2. n. 31. & seqq. Vultej. lib. 2. cap. 3. n. 22. nisi de novâ Domini & Vasalli voluntate constet. Schrad. d. l. n. 39. hæc enim & Vasallo & agnatis præjudicat, si ille de novo feudum acquisiverit, si verò ab alio ad eum devolutum sit, in præjudicium agnatorum nihil mutare poterit. Schrad. d. l. n. 41. & 42. Rosenth. cap. 6. concl. 69. Si in litteris Investituræ dubium decusum non sit, speciales locorum consuetudines attendendæ. Rosenth. cap. 1. concl. 13. & 14. Struv. S. F. f. cap. 1. aph. 12. Si consuetudo specialis deficiat, observanda est consuetudo feudorum generalis Struv. d. cap. 1. aph. 13. si nec jure feudali casus expressè decusum reperiatur, videndum, an non ipsa ratio legis casui proposito accommodari possit, Rosenth. cap. 1. concl. 15. his verò omnibus deficientibus ad jus civile vel canonicum confugiendum, quæ jura si inter se discrepent, jus Canonicum in terris Ecclesiæ, Civile verò in terris Imperii præferendum. Plura de conceptione sententiæ vid. adud Ludov. cap. 13.

57. Si pars litigans per sententiam à iudice feudali latam se gravatam putet, remedio appellationis, aliisque remediis sententiæ impugnativis sibi consulere potest, in quibus eadem, quæ jure communi constituta sunt, accuratè observanda; sic conformiter juri civili à iudice feudali inferiore ad proximè superiorem, & tandem nullo iudice intermedio omisso ad summa Imperii tribunalia appellandum est *arg. Nov. 17. cap. 3. in fine & L. 21. ff. de Appell. & Relat.*

A sententiis causarum feudalium ad iudicem proximè superiorem appellari debet.

Obst. *1. f. 22. §. fin. R.* in causis feudalibus hodiè servari ordinem judicarium communem, non longobardicum. Coccej. *Hyp. F. f. tit. 13. §. 17. n. 4.*

Resolvitur text. 1. f. 22.

58. Si non adsit iudex feudalis superior, putà si Dominus rem liberam & allodiam alicui in feudum dederit, distinguendum est, utrùm ille Dominus sit subditus illius Principis in cujus territorio feudum situm est, an verò non sit subditus, si sit subditus, ad Dominum territorialem, secùs ad summa Imperii tribunalia provocandum. Ludov. *cap. 14. §. 6. & seqq.*

Deficiente iudice feudali superiore ad quem sit appellandum?

59. Observanda quoque sunt definita in causis civilibus ad appellandum tempora. Non obstante textu *1. f. 22. loquitur enim de appellatione ad Imperatorem de feudo Regali factà.*

Fatalia appellationis eadem sunt, quæ jure communi.

60. Ne autem auctoritas rerum judicatarum eludatur, sententia à partibus vel expressè vel tacitè approbata executioni mandanda est, quæ interdùm fit in ipsum feudum, interdùm tantùm in fructus feudi, illa non nisi ratione debiti merè feudalis, vel cum consensu Domini contracti, hæc verò ratione cujuscunque debiti decerni potest, quia fructus bonis Vasalli hæreditariis annumerantur ubi.

Sententiæ executio fit vel in ipsum feudum vel in fructus feudi.

61. Quæritur, quisnam sententiam feudalem exequatur? quin iudex feudalis mandando ut Reus sub periculo amissionis feudi sententiæ pareat, vel etiam immisionem in bona decernendo sententiam à se latam exequi possit, non est dubium, realis tamèn immissio à iudice ordinario ad hoc à Domino vel paribus requisito fieri solet. Vulcej. *lib. 2. cap. 3. n. 29. Rosenth. cap. 12. concl. ult. n. 16. & 17. Struv. S. F. f. cap.*

Quisnam sententiam feudalem exequatur?

f. cap. 14. aph. 31. 32. & 33. Cæterum Vasallus vi privata laudum armis ipse exequi non potest, sed judicem Domini contumacis, & feudi superiorem adire, & sententiæ à Paribus Curia latae executionem petere debet, qui ubi executioni impar est, Vasallo feudum propria auctoritate occupare licet.

Obj. 2. *f. 22. in fine R.* hunc textum sumendum esse de specie ubi judicis superioris copia deficit, aut is sententiæ executioni impar est, sive ob Domini potentiam, sive ob tumultum & rebellionem. Schilter *Inst. F. f. cap. 10. §. 13.* hinc quod *1. f. 24. §. illud* habetur ex *t. 2. f. 22.* suppleendum erit.

In feudis
Imperii
executio
fit à Ducibus
Circulo-
rum.

62. In feudis Imperii sententiæ executio non fit ab ipso Imperatore, sed à Ducibus Circulorum, & si unus Circulus non sufficiat executioni, vel ipsum quodammodò executio concernat, vicini in subsidium vocantur. Ut patet ex *Recess. Imp. de Ao. 1654. §. 160. Ord. Cam. part. 3. tit. 49. §. 3. Land. Fried de Ao. 1522. tit. 23. Recess. Imp. de Ao. 1555. §. 62.*

Dominus
gaudet
beneficio
competen-
tia non
etiam Va-
sallus.

63. Pro coronide illud notandum, quod Dominus condemnatus gaudeat beneficio competentia 2. *f. 58. & arg. L. 17. ff. de re jud. nisi Vasallus æquè pauper sit. arg. L. 6. Cod. de servit. & aqua. Schrad. part. 2. cap. 3. n. 93.* Vasallus econtra ad saccum & peram exequi possit, nisi actu miles sit. *arg. L. 6. 8. & 18. ff. de re jud. L. 7. ff. de Castr. pecul. Thyll. in Not. ad E. F. f. Stryck. cap. ult. q. ult.*

Atq; hisce concludimus universam jurisprudentiam feudalem, in qua, si errores irreperierint, brevitati temporis adscribendum est, dum fortè proximè plenius deliberandi spatium erit, non tantum correctior & emendatior in lucem prodibit, sed etiam solidis notis in usum studiosæ juventutis illustrabitur.

O. A. M. D. G.

CO-